

การประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตและ
หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*
EVALUATE FOR DEVELOPMENT AND ADJUSTMENT CURRICULUM
OF THE MASTER OF POLITICAL SCIENCE AND DOCTOR OF
POLITICAL SCIENCE, MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

พระมหาชินกร สุจิตโต¹, เกษภา ผาทอง², พระครูสังฆรักษ์ ยศวีร์ ปมุตโต³, พระมหาอรุณ ปญญารุโณ⁴
และ อธิชา เอี่ยมวิลัย⁵

Phrachinakorn Sucitto¹, Ketsada Phathong², Phrakhrasangharak Yodsawi Pamuttor³,

Phramaha Arun Panyaruno⁴ and Athicha Eiamwilai⁵

¹⁻⁵มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻⁵Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding Author's Email: chinza44@gmail.com

วันที่รับบทความ : 21 กุมภาพันธ์ 2026; วันแก้ไขบทความ 23 มีนาคม 2569; วันที่ตอบรับบทความ : 23 มีนาคม 2569

Received 21 February 2026; Revised 23 March 2026; Accepted 23 March 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564) และ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2564) 2) เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564) และ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2564) การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสม

Citation:



* พระมหาชินกร สุจิตโต, เกษภา ผาทอง, พระครูสังฆรักษ์ ยศวีร์ ปมุตโต, พระมหาอรุณ ปญญารุโณ และ อธิชา เอี่ยมวิลัย. (2569). การประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. วารสารสหศาสตร์การพัฒนสังคม, 4(2), 1458-1475.

Phrachinakorn Sucitto, Ketsada Phathong, Phrakhrasangharak Yodsawi Pamuttor, Phramaha Arun Panyaruno and Athicha Eiamwilai. (2026). Evaluate for Development and Adjustment Curriculum of the Master of Political Science and Doctor of Political Science, Mahamakut Buddhist University. Journal of Interdisciplinary Social Development, 4(2), 1458-1475.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

คือ การเชิงปริมาณ โดยทำการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา จำนวน 64 คน ได้มาโดยการเลือกแบบกำหนดโควต้า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการศึกษาพบว่า หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564) และหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2564) มีระดับคุณภาพโดยรวมอยู่ในเกณฑ์สูงที่สุด โดยได้ค่าเฉลี่ยรวม 4.56 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านและเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่ออาจารย์ผู้สอนมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.66) รองลงมาคือ ด้านการวัดและประเมินผล (ค่าเฉลี่ย 4.65) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตตามที่หลักสูตรมุ่งหวัง (ค่าเฉลี่ย 4.62) ด้านโครงสร้างและการออกแบบหลักสูตร (ค่าเฉลี่ย 4.60) ด้านการจัดการเรียนการสอนในภาพรวม (ค่าเฉลี่ย 4.57) และด้านสื่อการเรียนรู้ เอกสารประกอบ อุปกรณ์ รวมถึงสถานที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 4.28) ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของหลักสูตรทั้งในมิติบุคลากร กระบวนการจัดการเรียนรู้ และระบบการประเมินผล แม้ในส่วนของทรัพยากรสนับสนุนจะมีคะแนนต่ำกว่าด้านอื่นเล็กน้อย แต่ยังคงอยู่ในระดับสูง

ในส่วนของการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรทั้งสองระดับ สามารถอธิบายได้ในสามมิติสำคัญ ได้แก่ บริบท ปัจจัยนำเข้า และกระบวนการดำเนินงาน สำหรับบริบทของการพัฒนาพบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์กับปณิธานและวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย ตลอดจนเชื่อมโยงกับปรัชญาและทิศทางการพัฒนาของคณะสังคมศาสตร์ อีกทั้งยังตอบสนองต่อความต้องการของประเทศในมิติด้านการเมืองการปกครองและการพัฒนาสังคมอย่างเป็นรูปธรรม ด้านปัจจัยนำเข้า การวิเคราะห์สะท้อนว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้รับการออกแบบให้ตอบโจทย์ทั้งความคาดหวังของสังคมและความต้องการของผู้เรียน เนื้อหาวิชามีความครอบคลุมและสามารถประยุกต์ใช้ได้จริง คณาจารย์และนักศึกษามีศักยภาพทั้งด้านความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีระบบสนับสนุนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับกระบวนการดำเนินงาน พบว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามแผนและกรอบที่กำหนดไว้ การประเมินผลมีความเหมาะสม

และสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง อีกทั้งยังมีระบบการให้คำปรึกษาโดยอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์พิเศษ และคณาจารย์จากภาคส่วนต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งช่วยส่งเสริมคุณภาพทางวิชาการและการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนโดยรวมอย่างเป็นระบบและมีทิศทางที่ชัดเจน

คำสำคัญ: การประเมิน, พัฒนา, ปรับปรุง, หลักสูตร, รัฐศาสตร์

Abstract

This research aimed to 1) evaluate the Master of Political Science Program (Revised Curriculum 2021) and the Doctor of Political Science Program (New Curriculum 2021), and 2) to develop and improve the Master of Political Science Program (Revised Curriculum 2021) and the Doctor of Political Science Program (New Curriculum 2021). This research was a mixed-method research, i.e., quantitative research by distributing questionnaires to a sample group of 64 students, who were selected by quota selection. The data were analyzed by using frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation. The qualitative research was conducted by conducting in-depth interviews with 18 key informants. The data were analyzed using content analysis techniques with context.

The findings revealed that the Master of Political Science Program (Revised Curriculum, B.E. 2564 [2021]) and the Doctor of Political Science Program (New Curriculum, B.E. 2564 [2021]) achieved the highest overall quality rating, with a total mean score of 4.56. When categorized by specific aspects and ranked from highest to lowest mean scores, students reported the greatest satisfaction with instructors (mean = 4.66), followed by measurement and evaluation (mean = 4.65), the promotion and development of desirable graduate attributes as intended by the curriculum (mean = 4.62), curriculum structure and design (mean = 4.60), overall instructional management (mean = 4.57), and learning

materials, instructional documents, equipment, and learning facilities (mean = 4.28), respectively. These results reflect the strength of the programs in terms of academic personnel, instructional processes, and assessment systems. Although support resources received slightly lower scores compared to other aspects, they remained at a high level overall.

Regarding the development and improvement of both programs, the findings can be explained in three key dimensions: context, input factors, and operational processes. In terms of contextual alignment, the programs were found to be strategically consistent with the mission and vision of the university, as well as aligned with the philosophy and developmental direction of the Faculty of Social Sciences. Moreover, the curricula respond concretely to national needs in the areas of political governance and social development. Concerning input factors, the analysis indicated that the program objectives were designed to address both societal expectations and student needs. The course content is comprehensive and practically applicable. Faculty members and students possess appropriate qualifications, expertise, and relevant experience, and there is an effective support system that facilitates teaching and learning. With respect to operational processes, instructional activities are implemented in accordance with the established plans and frameworks. Assessment methods are appropriate and aligned with the expected learning outcomes. In addition, continuous academic advising is provided by thesis advisors, special lecturers, and faculty members from related disciplines, thereby systematically enhancing academic quality and fostering students' overall development in a clear and coherent manner.

Keywords: Evaluation, Development, Improvement, Curriculum, Political Science

บทนำ

การจัดการศึกษามีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้มีความสมบูรณ์รอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนมีวัฒนธรรมในการ ดำรงชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าว สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ที่กำหนดให้การศึกษาต้องมุ่งสร้างคนดี มีวินัย มีความภาคภูมิใจในชาติ มีความเชี่ยวชาญตาม ความถนัด และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี แนวคิดการศึกษา 4.0 (Education 4.0) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำองค์ความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาบูรณาการอย่างสร้างสรรค์ เพื่อก่อให้เกิดนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนในหลายกรณียังคงเน้นการถ่ายทอดความรู้เชิงท่องจำ หรือการทำแบบฝึกหัดตามรูปแบบเดิม มากกว่าการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการลงมือ ปฏิบัติด้วยตนเอง ขณะเดียวกัน ผู้เรียนจำนวนไม่น้อยใช้เวลาส่วนใหญ่ในโลกออนไลน์เพื่อความ บันเทิงหรือกิจกรรมส่วนตัวมากกว่าการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ แม้เทคโนโลยีจะมีสิ่งทีก่อให้เกิด ปัญหาโดยตัวมันเอง แต่การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดถือเป็นความ ท้าทายสำคัญของผู้สอนในยุคปัจจุบัน

การจัดการศึกษาในยุค 4.0 จึงควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้กล้าคิด กล้าทดลอง และเรียนรู้จากความผิดพลาด ภายใต้กรอบคุณค่าที่สังคมยอมรับ ปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อความสำเร็จ ได้แก่ การใช้เครือข่าย อินเทอร์เน็ตอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และการมีปฏิสัมพันธ์ทาง สังคมผ่านการทำงานเป็นทีม หากสามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม การศึกษา 4.0 จะช่วย ให้ผู้เรียนสามารถสืบค้น เชื่อมโยง และประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อต่อยอดงานและพัฒนาสังคมได้ อย่างยั่งยืน (พรชัย เจตมานาน และคณะ, 2560)

นอกจากนี้ การศึกษา 4.0 ยังมุ่งเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาทิ ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงาน การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้ด้านดิจิทัล

ตลอดจนทักษะการคิดขั้นสูงและการจัดการกับสถานการณ์ที่ซับซ้อน (Levin, 2001) แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ซึ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ในทุกช่วงวัย เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีความเสมอภาคและทั่วถึง อันเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย มีพันธกิจหลักทั้งด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ภารกิจสำคัญจึงอยู่ที่การผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ สามารถตอบสนองความต้องการของภาครัฐและภาคเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Ornstein & Hunkins, 2013) โดยหลักสูตรแต่ละสาขามักกำหนดปรัชญาและวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับนโยบายการอุดมศึกษาและมาตรฐานวิชาการ ทั้งนี้ เมื่อหลักสูตรดำเนินการไปช่วงระยะเวลาหนึ่ง จำเป็นต้องมีการประเมินเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความทันสมัย และคุณภาพโดยรวม (พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย, 2549) ซึ่งตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา กำหนดให้มีการทบทวนและปรับปรุงหลักสูตรอย่างน้อยทุก 5 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564) และหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2564) ได้เปิดดำเนินการเรียนการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2564 โดยมีเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตที่สามารถนำองค์ความรู้ด้านรัฐศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคม ทั้งในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรทางพระพุทธศาสนา ภายใต้ปรัชญาการศึกษาที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการควบคู่คุณธรรมตามแนวพุทธ ทั้งนี้ เมื่อหลักสูตรครบกำหนดรอบ 5 ปี จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการประเมินเพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

จากการศึกษารูปแบบการประเมินหลักสูตร พบว่ามีหลายแนวคิดที่ได้รับการยอมรับ อาทิ การประเมินโดยยึดเป้าหมายเป็นฐาน (Provus, 1971) การประเมินโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน (Scriven, 1973; Stake, 1975) และรูปแบบการประเมิน CIPP ของ

Stufflebeam (2008) ซึ่งมุ่งประเมินอย่างเป็นระบบในมิติของบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์

ดังนั้น การประเมินหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564) และ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2564) จึงนำกรอบแนวคิด CIPP มาใช้เป็น เครื่องมือหลักในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้สารสนเทศที่รอบด้านสำหรับการปรับปรุง หลักสูตรในรอบปี พ.ศ. 2568 อันจะนำไปสู่การผลิตบัณฑิตที่มีศักยภาพทางวิชาการและ วิชาชีพ สามารถปรับตัวต่อบริบททางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรมวิชาชีพ และมีความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564) และ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2564) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย

2. เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564) และ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2564) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1 ประเมินหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564) และ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2564) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1. ประชากร

ประชากรผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.1 นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต จำนวน 32 คน

1.2 ผู้ใช้บัณฑิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต จำนวน 32 คน

2. เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบประเมินการนำรายวิชาของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต พ.ศ.2564 ไปใช้ประโยชน์สำหรับนักศึกษาและแบบประเมินของผู้ใช้บัณฑิต ดังนี้

ชุดที่ 1 สำหรับนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

1.1 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย คณะผู้วิจัยดำเนินการสร้างขึ้น จำนวน 3 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ และเป้าหมายหลังสำเร็จการศึกษา ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบและปลายเปิด

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อคุณภาพหลักสูตร จำนวน 6 ด้าน คือ ด้านการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน จำนวน 8 ข้อ ด้านอาจารย์ผู้สอน จำนวน 9 ข้อ ด้านสื่อ/เอกสาร อุปกรณ์ และสถานที่สำหรับจัดการเรียนการสอน จำนวน 8 ด้านการจัดการเรียนการสอน 9 ข้อ ด้านการวัดและประเมิน 3 ข้อ และด้านพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ 6 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการให้หลักสูตรทำการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน คำถามมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

1.2 แบบประเมินการนำรายวิชาของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต พ.ศ. 2564 ไปใช้ประโยชน์ จำนวน 31 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ชุดที่ 2 สำหรับผู้ใช้บัณฑิต คือ แบบประเมินความพอใจของผู้ใช้บัณฑิตในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 21 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามชุดที่ 1 และแบบประเมินการนำรายวิชาไปใช้ประโยชน์ ให้กับนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

3.2 แบบประเมินความพอใจของผู้ใช้บัณฑิต คณะผู้วิจัยดำเนินการส่งทางไปรษณีย์ให้ผู้บัณฑิตพร้อมจดหมายขอความร่วมมือโดยแนบซองติดแสตมป์ไปด้วยเพื่อการส่งกลับทางไปรษณีย์

3.3 ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ทั้งหมด คณะผู้วิจัยนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามและแบบประเมินชุดที่สมบูรณ์จำนวน 31 ชุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณค่าสถิติของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยวิธีการดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไป คำถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและปลายเปิด ใช้วิธีการคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 แบบประเมินการนำรายวิชาไปใช้ประโยชน์ และแบบประเมินความพอใจของผู้ใช้บัณฑิตในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ใช้วิธีการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

4.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร คำถามมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิดคำถาม นำมาสรุปประเด็นและคำนวณเป็นค่าความถี่

2. การวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564) และ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2564) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ใช้เพื่อศึกษาประเมินหลักสูตรด้านบริบทและคุณลักษณะที่จำเป็นของบัณฑิต โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้มีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา และผู้ใช้บัณฑิตจำนวน 18 รูป/คน

2. เครื่องมือในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบปรับปรุงรายวิชาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต และแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกแบบมี

โครงสร้าง (Indepth Interview) เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

2.1.1 แบบปรับปรุงรายวิชาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต เป็นการเปรียบเทียบคำอธิบายรายวิชาเก่าและการปรับปรุงใหม่

2.1.2 แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกแบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

ตอนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เป็นข้อความเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ และชื่อหน่วยงาน

ตอนที่ 2 คุณลักษณะที่จำเป็นต้องมีสำหรับบัณฑิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีวิธีการ ดังนี้

3.1 จัดทำหนังสือภายนอกถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์

3.2 ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3.3 นำแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และสรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques) ตามขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของไมล์ และฮูเบอร์แมน (M.B. Miles, & A.M. Huberman, 1994 : 10-11) ที่ได้เสนอแนะถึงขั้นตอนการจัดการกับข้อมูลเชิงคุณภาพจากการวิจัย ในรายละเอียดว่าประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การลดข้อมูล (Data Reduction) การจัดรูปข้อมูล (Data Display) และ การร่างข้อสรุป และการยืนยัน (Conclusion Drawing and Verification)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิจัย เรื่อง “การประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย” สามารถสรุปผลการวิจัยได้ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยระยะที่ 1 ประเมินหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564) และ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2564) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1) เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 53.1 รองลงมาคือเพศหญิง มีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 46.9

2) เป้าหมายหลังสำเร็จการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีเป้าหมายหลังสำเร็จการศึกษา ทำงานที่มั่นคง จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7 ทำงานสายตรง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 อาชีพอิสระ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 และธุรกิจที่บ้าน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1

1.2 ความพึงพอใจต่อคุณภาพหลักสูตร

ความพึงพอใจต่อคุณภาพหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.56 หากพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้แก่ มีความพึงพอใจด้านอาจารย์ผู้สอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.66 รองลงมา มีความพึงพอใจด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.65 มีความพึงพอใจด้านการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.62 มีความพึงพอใจด้านการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.60 มีความพึงพอใจด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.57 และ มีความพึงพอใจด้านสื่อ/เอกสาร อุปกรณ์ และสถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.28

2. ผลการวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564) และ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2564) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

จากการศึกษาและสังเคราะห์การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564) และ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2564) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นตัวกำหนดแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร

2.1 บริบทการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต และ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ประเด็นหลัก คือ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรกับปณิธานวิสัยทัศน์ของ

มหาวิทยาลัย 2) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรกับปณิธาน ปรัชญา และวิสัยทัศน์ของคณะ และมหาวิทยาลัย 3) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรกับความต้องการของประเทศ

2.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต และ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ประเด็นหลัก คือ 1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมและของนักศึกษา 2) เนื้อหาสาระของหลักสูตร มีความครอบคลุม และสามารถนำไปใช้ได้ 3) อาจารย์และนักศึกษามีคุณภาพ มีประสบการณ์ ความรู้ความสามารถ ทักษะ 4) ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน

2.3 ผลการวิเคราะห์กระบวนการการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต และ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ประเด็นหลัก คือ 1) กระบวนการเรียนการสอนและการดำเนินงานตามแผนการของหลักสูตร 2) ความเหมาะสมของการประเมินผลการเรียนการสอน 3) การให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์พิเศษ และอาจารย์ภาคอื่น

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีประเด็นเพื่อนำสู่การอภิปรายผล 2 ประเด็น ดังนี้

1. การประเมินหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564) และ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2564) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อคุณภาพหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.56 หากพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงไปหาลำดับต่ำ ได้แก่ มีความพึงพอใจด้านอาจารย์ผู้สอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.66 รองลงมา มีความพึงพอใจด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.65 มีความพึงพอใจด้านการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.62 มีความพึงพอใจด้านการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.60 มีความพึงพอใจด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.57 และ มีความพึงพอใจด้านสื่อ/

เอกสาร อุปกรณ์ และสถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.28 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาผมนรินทร์ ปุริสุตโตโม (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรและการผลิตสื่อธรรมศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1. หลักสูตรและสื่อดิจิทัลธรรมศึกษาขั้นตรี ชั้นโท และชั้นเอก สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโดยภาพรวมทั้ง 3 ชั้น มีประสิทธิภาพ 80.38/83.23 แสดงว่า หลักสูตรและสื่อดิจิทัลธรรมศึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนธรรมศึกษาขั้นตรี ชั้นโท และชั้นเอก หลังการเรียนรู้โดยใช้สื่อดิจิทัลที่คณะผู้วิจัยผลิตขึ้น สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยภาพรวม สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัย ทั้งนี้ การจะพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ดี มีมาตรฐาน ดังที่ กู๊ด (Good, Carter V., 1973 : 157-158) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร เกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือ การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรเป็นวิธีการ พัฒนาหลักสูตรอย่างหนึ่ง เพื่อให้เหมาะกับโรงเรียนและระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของการสอนวัสดุ อุปกรณ์ วิธีสอนรวมทั้งการประเมินผล ส่วนคำว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หมายถึงการแก้ไข หลักสูตรให้แตกต่างไปจากเดิม เป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนใหม่

2. การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564) และ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2564) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาและสังเคราะห์การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564) และ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2564) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นตัวกำหนดแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร โดยประเด็นที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1. บริบทการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต และ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ประเด็นหลัก คือ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรกับปณิธานวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย 2) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรกับปณิธาน ปรัชญา และวิสัยทัศน์ของคณะ และมหาวิทยาลัย 3) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรกับความต้องการของประเทศ 2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้า การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ประเด็นหลัก คือ

1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมและของนักศึกษา 2) เนื้อหาสาระของหลักสูตร มีความครอบคลุม และสามารถนำไปใช้ได้ 3) อาจารย์และนักศึกษามีคุณภาพ มีประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถ ทักษะ 4) ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน 3. ผลการวิเคราะห์กระบวนการการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ประเด็นหลัก คือ 1) กระบวนการเรียนการสอนและการดำเนินงานตามแผนการของหลักสูตร 2) ความเหมาะสมของการประเมินผลการเรียนการสอน 3) การให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์พิเศษ และอาจารย์ภาคอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกิจ ชัยมุสิก (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง กระบวนการพัฒนหลักสูตรรัฐศาสตรที่พึงประสงค์ในบริบทสังคมไทยยุคดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า 1.ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ต้องมีจุดมุ่งหมายที่ทันสมัย และสามารถให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าได้จากระบบออนไลน์ หรือมีหลักสูตรใหม่ที่มีกระบวนการเรียนการสอนตลอดหลักสูตรให้กับผู้ที่มีความต้องการเรียนทางไกล และเมื่อศึกษาจบแล้วสามารถตอบโจทย์ความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ ตลอดจนการประกอบอาชีพที่มีบทบาทในฐานะผู้นำชุมชน หรือผู้นำองค์กรได้อย่างแท้จริง 2. ด้านการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร มีข้อค้นพบว่า ต้องปรับโครงสร้างของหลักสูตร ทั้งจำนวนหน่วยกิตเนื้อหาสาระ และรายวิชาให้เหมาะสมกับยุคสมัย เน้นการศึกษาค้นคว้าให้เกิดองค์ความรู้ด้านการปกครองที่สอดคล้องกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ที่ผู้เรียนสามารถประยุกต์หลักการทางพระพุทธศาสนาเข้ากับหลักการทางการเมืองการปกครองใช้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการปกครอง เมื่อเรียนจบไปแล้ว 3. ด้านการพัฒนาเนื้อหาของหลักสูตร มีข้อค้นพบว่า เนื้อหาสาระของหลักสูตรต้องมีเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมความคิดความต้องการของสังคมดิจิทัล ตอบโจทย์วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงานได้ ส่งเสริมพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะการเรียนการสอน การคิดอย่างมีระบบ รู้จักวิเคราะห์ เปรียบเทียบ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ตลอดจนผู้เรียนศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูลด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อการเรียนรู้และการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4. ด้านการพัฒนาสหวิทยาการสมัยใหม่ ๆ มีข้อค้นพบว่า หลักสูตรต้องมีเนื้อหาสาระรายวิชาที่ผสมผสานหลาย ๆ ศาสตร์ เพื่อให้เป็นหลักวิชาการแบบสหวิทยาการสมัยใหม่ ที่สอดคล้องกับศาสตร์วิชาการทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้และทักษะใหม่ ๆ ที่เข้ากับยุคสังคมดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ไพฑูรย์

สินลาร์ตัน (2554 : 7) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร ว่าเป็นความพยายามที่จะเปลี่ยนวัฒนธรรม ความเชื่อ วิธีคิดของคนตามความจำเป็นและความต้องการ ของสังคมที่เปลี่ยนไป สิ่งสำคัญคือการพัฒนาบุคคลที่มีคุณลักษณะที่นอกเหนือจากการตอบสนองต่อความต้องการของครอบครัวของสังคม แล้วยังต้องให้คนเหล่านั้นนำสังคมได้อีกด้วย คุณลักษณะที่สังคมในปัจจุบันต้องการ คือ การเป็นตัวของตัวเอง มีความมุ่งมั่น มีหลักยึดชอบการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งจะก้าวไปข้างหน้า ไม่ยึดติดกับความเคยชิน ดังนั้น แนวทางการพัฒนาหลักสูตรหรือการจัดการศึกษาใหม่ควรนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง

ดังนั้น แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ปรับปรุง พ.ศ.2564) และหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ใหม่ พ.ศ.2564) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มุ่งเน้นให้หลักสูตรสอดคล้องกับปณิธาน วิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย และตอบสนองความต้องการของประเทศ โดยต้องกำหนดวัตถุประสงค์ให้ตรงกับความต้องการของสังคมและนักศึกษา ปรับปรุงเนื้อหาให้ครอบคลุมและนำไปใช้ได้จริง พัฒนาอาจารย์และนักศึกษาให้มีคุณภาพ รวมถึงจัดให้มีระบบสนับสนุนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ต้องพัฒนาวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสม ปรับปรุงระบบประเมินผลการเรียนรู้ และส่งเสริมบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์พิเศษในการให้คำแนะนำ เพื่อให้หลักสูตรมีคุณภาพและสามารถผลิตบัณฑิตที่ตอบโจทย์สังคมและประเทศชาติได้อย่างแท้จริง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย” สามารถสรุปผลการวิจัยได้เป็นสองระยะ โดยในระยะที่หนึ่งเป็นการประเมินหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564) และหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2564) ซึ่งพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และมีเป้าหมายหลังสำเร็จการศึกษาคือการทำงานที่มั่นคงหรือได้ทำงานตรงสาย ทั้งนี้ ความพึงพอใจต่อคุณภาพของหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านอาจารย์ผู้สอน รองลงมาเป็นด้านการวัดและประเมินผล และด้านการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตตามลำดับ ส่วนที่ได้รับคะแนนน้อยที่สุดคือด้านสื่อ อุปกรณ์ และสถานที่จัดการเรียนการสอน สำหรับ

ผลการวิจัยระยะที่สองเป็นการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร โดยมีการศึกษาบริบทการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรในสามประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความสัมพันธ์ของหลักสูตรกับปณิธานและวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย ความสอดคล้องกับปรัชญาและวิสัยทัศน์ของคณะ และความตอบสนองต่อความต้องการของประเทศ ในส่วนของปัจจัยนำเข้าการพัฒนาหลักสูตร พบว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคม เนื้อหาครอบคลุมและสามารถนำไปใช้ได้ อาจารย์และนักศึกษามีคุณภาพ และมีระบบสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม สำหรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย การดำเนินงานตามแผนการเรียนการสอนที่ชัดเจน การประเมินผลที่เหมาะสม และการให้คำปรึกษาจากอาจารย์ผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับคุณภาพหลักสูตรรัฐศาสตรของมหาวิทยาลัยให้ตอบโจทย์ยุคสมัยและความต้องการของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เพื่อให้การประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง จึงได้เสนอแนะแนวทางการดำเนินการเพิ่มเติม ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่เกิดจากผลการวิจัย

ควรพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตให้สอดคล้องกับปณิธานและวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย โดยปรับปรุงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม ปรับเนื้อหาให้ครอบคลุมและสามารถนำไปใช้ได้จริง พร้อมทั้งพัฒนาอาจารย์และนักศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น รวมถึงเสริมระบบสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

มหาวิทยาลัยควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรให้เหมาะสมกับยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะการเพิ่มการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ พัฒนาเนื้อหาหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมดิจิทัล และจัดให้มีการอบรมพัฒนาทักษะสำหรับอาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับประสิทธิภาพของหลักสูตรที่ปรับปรุงแล้ว โดยเน้นการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษา ศิษย์เก่า และผู้ใช้บัณฑิต รวมถึงเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์

ทางการศึกษากับมาตรฐานระดับประเทศและสากล นอกจากนี้ ควรศึกษาถึงแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาเนื้อหาหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอนให้ทันสมัยยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560).). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- พรชัย เจดามาน และคณะ. (2560). ศตวรรษที่ 21 : การจัดการองค์การและทรัพยากรมนุษย์กับประเทศไทย 4.0. กรุงเทพมหานคร: สุตรไพศาลบิวเดอร์.
- พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย. (2549). การศึกษาแนวโน้มการวิจัยและพัฒนาการศึกษาสำหรับอนาคต. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2554). การจัดการหลักสูตรและการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สันต์ ธรรมบำรุง. (2527). หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2552. เรียกใช้เมื่อ 12 ธันวาคม 2567 จาก <http://www.mua.go.th/users/bhes/catalog4.htm>
- สุกิจ ชัยมุสิก. (2564). กระบวนทัศน์การพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตร์ที่พึงประสงค์ในบริบทสังคมไทยยุคดิจิทัล. วารสารพุทธมัตต์, 6(2), 64.
- Good. (1973). Dictionary of Education. New York : McGraw Hill.
- M.B. Miles, & A.M. Huberman. (1994). Qualitative data analysis. 2nd ed. Thousand Oaks : SAGE. Publications.
- Ornstein & Hunkins. (2013). Ornstein, A. & Hunkins, F. (2013). Curriculum: Foundations, Principles, and Issues. (6th Ed). Boston, MA: Pearson.
- Provus. (1971). Discrepancy Evaluation for Education Program Improvement and Assessment. Berkeley: CA. McCutchan.

Scriven. (1973). Dictionary of education. New York: McGraw-Hill Book.

Stake. (1975). The Contenance of Education Evaluation. Teachers College Record, 68, 523-540.

Stufflebeam & Shinkfield. (2000). The CIPP model for evaluation in national conference on educational research 17-18 January 2008. Phitsanulok: Faculty of Education Naresuan University.